



Oslo, 23.09. 2010

Redd prioriterte arter og utvalgte naturtyper!

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har nylig gitt tilrådning om forskrifter til tolv prioriterte arter og fem utvalgte naturtyper til Miljøverndepartementet (MD).

Norges Naturvernforbund ber MD å omgjøre de mest dramatiske endringsforslagene som DN har gjort etter høringsrunden. Endringene synes ikke å være basert på et tilstrekkelig faglig grunnlag, men bærer preg av å være politiske valg som DN har foretatt.

Følgende er de mest negative forandringene:

1. Fjerning av økologisk funksjonsområde for fjellrev,
2. Betydelig omgjøring av innhold i økologisk funksjonsområde for stor salamander. Naturvernforbundet mener også det er uheldig at kommunen, med svært varierende grad av miljøfaglig kompetanse, blir forvaltningsinstans, samt at behandlingsfristen settes til kun tre uker.
3. Innslagskravet for hule eiker er betydelig endret, slik at langt færre verdifulle trær ivaretas gjennom forskriften. Dette er meget uheldig siden hule, gamle eiker er sjeldne og svært verdifulle for et stort artsmangfold.
4. De negative endringsforslagene vil, om de blir stående, også kunne skape en meget uheldig presedens for alle framtidige forskrifter knyttet til begrepene "prioriterte arter" og "utvalgte naturtyper". Dette er sentrale deler av naturmangfoldloven, og endringene vil svekke noen av de viktigste bevaringsintensjoner med naturmangfoldloven som sådan.

Hvis ikke svekkelsene omgjøres av MD vil det gi hele naturmangfoldloven et tilbakeslag. Om DN's forslag blir stående vil det også kunne bidra til å motarbeide Stortingets vedtatte mål om å stanse tapet av planter og dyr i norsk natur innen 2010. Vi foreslår at opprinnelige tekster fra høringsdokumentet tas inn igjen, gjerne med de forsterkninger Naturvernforbundet ba om i høringen.

DN har i flere sentrale forskrifter gått ut over sitt faglige mandat og Norges Naturvernforbund finner det oppsiktsvekkende at DN har foretatt politiske valg framfor å levere faglige tilrådninger. De politiske valgene DN har foretatt går i klar negativ retning for naturen, slik at overlevelse og bevaring av de truede objektene svekkes. DN's uansvarlige politikk bidrar dermed til å:

1. redusere virkningen av naturmangfoldloven på disse viktige områdene (prioriterte arter §§ 23-25 og utvalgte naturtyper §§ 52-56). Stortinget har spesifikt bedt om at den mest truede delen av norsk natur skal bevares gjennom disse forskriftene.
2. svekke mulighetene til å sikre bevaring av de artene og naturtypene som det nå utarbeides forskrifter for. Dette kan også være i strid med forvaltningsmålene i §§ 4-5. Svekkelsen som DN foreslår kan åpenbart føre til at artsmangfoldet, de økologiske prosessene og levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder, ikke vil bli sikret på en faglig forsvarlig måte.

3. sette en presedens for framtidige forskrifter slik at disse heller ikke vil bli gode nok til å sikre bevaring av utvalgte naturtyper eller langsiktig overlevelse av prioriterte arter.

DN sier i tilrådningsen at *"det er fra en vitenskaplig synsvinkel vanskelig å fastslå for hver art hvor stor en bestand må være for at den skal kunne betraktes som levedyktig på lang sikt i Norge"* og at de *"er i tvil om det er formålstjenelig å opprette formålsbestemmelser om å bevare alle prioriterte arter i levedyktige bestander."*

Dette er en svært defensiv inngang til utfordringen med å bevare våre mest truede arter og naturtyper. Dette rimer også dårlig med forvaltningsmålet for arter (§5) og DNs tolkning av utfordringen vil senke forståelsen av innholdet i denne paragrafen. Det er en selvfølge at alle naturlig tilhørende arter skal sikres i levedyktige bestander, noe som i særdeleshet må gjelde for de artene man spesielt skal prioritere gjennom egne forskrifter.

Hvis spørsmålet er hvor stor en bestand må være for at den skal være levedyktig (§ 8 Kunnskapsgrunnlaget er ikke tilstrekkelig til sted) så må i alle fall naturvernmyndighetene selv legge føre var-prinsippet (§ 9) til grunn og stille seg på naturens side for å unngå artstap. Alt annet vil være uakseptabelt.

Denne passusen viser at DN ikke gjør en tilfredsstillende faglig og juridisk vurdering av de bevaringsbiologiske utfordringene som faktisk ligger i disse forskriftene. Naturvernforbundet ber derfor om at MD tilbakefører de opprinnelige tekstene og fagbaserte intensjonene i forskriftene som er faglig svekket etter høringsrunden. Dette gjelder særlig forskriftene knyttet til fjellrev, stor salamander og hule eiker.

Politisk bakteppe

De prioriterte artene og utvalgte naturtypene har en negativ utvikling i norsk natur og således er det nødvendig med ambisiøse tiltak for å redde dem. Det foreligger et solid faglig grunnlag for utvelgelsen, og prosessen er trygt hjemlet i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Behov for forskrifter i form av kriterier er forankret i § 23 og § 52. Fagutredninger og prosess har vært grundig og åpen.

Naturvernforbundet finner det merkelig at Landbruks- og matdepartementet (LMD) gjennom sine høringsinnspill stiller seg i frontlinje sammen med relaterte næringsorganisasjoner som forsøker å torpedere substansen i disse viktige forskriftene. Deres argumentert er delvis feilaktig og basert på et dårlig faglig grunnlag. Ett eksempel er at LMD i sitt høringssvar mener at gjenoppbygging av bestanden til den stedegne, kritisk truet arten eremitt må sidestilles med utsettelse av fremmede arter. Dette er som å hevde at gjenutsetting av fjellrev på Dovrefjell er å sette ut en fremmed art i norsk natur, noe som definitivt faller på egen urimelighet. Dette er nødvendige restaureringstiltak av norsk natur og utgjør sentrale virkemidler for å kunne oppfylle intensjonene med naturmangfoldloven.

I tillegg framfører flere næringsorganisasjoner og LMD argumentasjon om at en frivillig privatrettslig avtale, som attpåtil er brutt sammen (Levende Skog) brukes som argument mot å gjøre nødvendige tiltak for å redde norsk natur. Levende Skog eksisterer ikke lenger og det er heller ikke alle som er miljøsertifisert siden det er en frivillig ordning. Det må også bemerkes at Levende Skog på en rekke områder har vært alt for svak og kravene lite spesifikke og ofte uegnet til å sikre de verdiene det her er snakk om. Det er merkelig at LMD argumenterer for å benytte en tilfeldig frivillig avtale, som ikke lenger eksisterer, i stedet for å få etablert en lovfesting, for å sikre artsmangfold og natur. For flere av objektene (rød skogfrue og sinoberbille samt de skogrelaterte naturtypene) er det faglig sett ikke tilstrekkelig det som gjøres i skogbruket for å hindre fortsatt negativ utvikling.

Det forekommer også merkelig at LMD og næringene argumenterer med at disse verdiene sikres gjennom Levende Skog, men om de skal inn i forskrift så trengs det tilskudd om de skal sikres. Det betyr enten A) at disse verdiene faktisk IKKE sikres med dagens metoder eller B) at forskriften kun brukes som brekkstang for å øke subsidiene på et sektoransvar de selv skulle tatt gjennom andre mekanismer.

Det er uakseptabelt at DN imøtekommer disse interessenes innspill på politisk basis ved å senke det faglige nivået i betydelig grad på flere av forskriftene. Det medfører at loven med tilhørende forskrifter ikke møter de utfordringene som forutsatt og at verdien av hele loven svekkes i betydelig grad. Både Levende Skog-standardene og praktiseringen av dem har vært svært omdiskutert. MIS-metoden er utilstrekkelig og metoden registrerer heller ikke rødlista arter. En frivillig avtale basert på en sterkt kritisert metodikk er uegnet til å endre situasjonen for prioriterte arter og utvalgte naturtyper og det er uansvarlig å hevde at et slikt verktøy skulle være en tilfredsstillende erstatning for ambisiøse forskrifter.

85% av de rødlista artene er truet pga. vår arealbruk. Derfor må det til en konkret endring i praktisk forvaltning om vi skal stanse naturtapet. Dette har et bredt flertall på Stortinget villet og det omfattende at arter skulle prioriteres og naturtyper velges ut da virkemidler og lov ble vedtatt. At DN foreslår å svekke innholdet i disse begrepene er oppsiktsvekkende.

Begrepet økologiske funksjonsområder

Innføring av økologiske funksjonsområder er for mange av de prioriterte artene helt nødvendig for å sikre at irreversible tiltak ikke gjøres innenfor artens forskjellige leveområder. Dette er helt nødvendig for å kunne gi artene en tilfredsstillende beskyttelse og reelle muligheter til å styrke populasjonen gjennom å forbedre artens leveområder.

De fleste av de prioriterte artene har avgrensable økologiske funksjonsområder. Det er viktig at disse konkretiseres og at avgrensningen er faglig baserte for alle prioriterte arter. Det er svært uheldig at økologiske funksjonsområder er fjernet for fjellrev, og ikke er definert eller er vagt avgrenset for artene. Det er uholdbart at det økologiske funksjonsområdet er fjernet i forskriften for fjellrev og at en uholdbar omdefinering av økologisk funksjonsområde for stor salamander åpner for en forvaltning som bryter med naturmangfoldlovens § 5. Det må forventes at resultatet av faglig definerte økologiske funksjonsområder skal styrke bestandsutviklingen for alle prioriterte arter og sikre og utvide artenes leveområder. Hvis det ikke blir resultatet så mister naturmangfoldloven sin opprinnelige betydning.

Fjellrev

Økologisk funksjonsområde for fjellrev må tas inn igjen i forskriften. Mange tiår med fredning har ikke gitt noen oppsving for fjellrev, og skal det til forbedringer så må det i alle fall gjøres ytterligere tiltak om bestandsutviklingen skal forbedres gjennom naturmangfoldlovens forskrifter.

Det vises til at noen høringsinstanser mener at økologiske funksjonsområder ikke kan kalles områder av "mindre omfang" når disse får en randsone på 500 m. For fjellreven vil så små økologiske funksjonsområder definitivt kunne defineres som "mindre omfang" og det er vel fjellreven som primært skal sikres gjennom naturmangfoldloven?

Naturvernforbundet mener at en digitalt beskranket tilgjengelighet (for eksempel på Fylkesmannsnivå, eventuelt kommunenivå) i forvaltningssammenheng er uproblematisk å gjennomføre. Dette gjennomføres allerede med hell for andre sårbare arter/lokaliteter.

Stor salamander

Vi mener det er uheldig at myndighet er flyttet ned til kommunenivå. Det er hensiktsmessig at noen få kommuner med mange forekomster og mye kunnskap om arten involveres i forvaltningsarbeidet, men det må være Fylkesmannen som er forvaltningsansvarlig instans. Særlig er det bekymringsfullt at man aksepterer at tiltak bare være meldepliktige og ikke søknadspliktige. Dette er en uakseptabel svekkelse av forskriften.

Det forutsettes at det gjøres en grundig faglig tilfredsstillende avklaring i forkant av et eventuelt tiltak, og en søkeplikt øker tryggheten for at alle interesseparter skal kunne involveres og at nødvendig kunnskap innhentes og at nok tid avsettes til en grundig saksbehandling. Naturvernforbundet mener at tre ukers behandlingstid ikke er tilstrekkelig for å kunne gjennomføre en tilfredsstillende vurdering.

Hule eiker

Denne naturtypen har et sjeldent og meget stort arts mangfold knyttet til seg. DN har foretatt en uakseptabel svekkelse ved å øke brysthøydeomkrets for trær som skal ivaretas til 250 cm, uten at det foreligger en plausibel faglig argumentasjon til grunn for dette annet enn politiske innspill fra næringsaktørene og LMD. En framtidig produksjon av naturtypen er heller ikke tilfredsstillende ivaretatt noe som ytterligere svekker forskriftens intensjon som er å bevare biologisk mangfold.

Skoginteressene og LMD framhever at forskriften på den ene siden er til hinder for normal skogsdrift, samtidig som de hevder at de ivaretar naturtypen gjennom egendefinerte miljøstyringsmekanismer. Disse motstridende argumentene kan ikke miljøforvaltningen ta hensyn til. Derfor må DN's forsøk på svekkelse av forskriften omgjøres av MD.

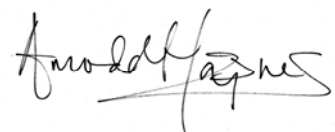
Avslutningsvis registrerer vi også at Naturvernforbundets faglige høringsinnspill med forslag om styrke deler av forskriftene ikke er tatt til følge. Vi undres over at DN kun har hensynstatt innspill som har svekket forskriftene.

Vi vil også vise til brev fra SABIMA og WWF (september 2010 ifht DN's oversendelsesbrev knyttet til forskriftene), med argumenter og innspill som vi også vil stille oss bak.

Naturvernforbundet er tilgjengelig for utdypende kommentarer om disse forholdene om det er av interesse for Miljøverndepartementet.

Mvh

Norges Naturvernforbund



Arnodd Håpnes
fagleder naturmangfold

Lars Haltbrekken \s\
Leder